

Preot drd.
**ADRIAN LUCIAN
 SCĂRLĂTESCU¹**

Cinstirea eroilor reîntregirii la Patru Frați – Ialomița

După încheierea Primului Război Mondial s-au tipărit mai multe memorii ale unora dintre participanți. Printre acestea enumerăm: N(icolae). Thomescu-Baciu (De la Urziceni), *Prin foc și apă, de la Turtucaia la Dituș, 1916-1918*, București, 1922; Virgiliu Ștefănescu Serdaru, *Doctor în drept. Ofițer de Rezervă, Războiul nostru, Turtucaia – Mărășești*, Schițe și note de campanie, Minerva, București, 1918; George Topârceanu, *Amintiri din luptele de la Turtucaia și Pirin – Planina, Episoduri tragice și comice din captivitate*, în George Topârceanu, *Evocări de război*, Editura Scripta, București, 2006; Ioan Pârloașă, *Invalid și voluntar de răz-*

Amintiri din Război

Avea o fire liniștită, o figură senină și era tânăr ca un copil. Vorbea puțin și zâmbea rar.

Prietenia s-a născut între noi chiar de la începutul războiului, de când am cantonat în Satul Enge Mahale, Dobrogea. — pe o ploaie rece cu vânt, ce ne pătrundea și-n oase. — și unde am dormit în aceeași cameră.

Din zi în zi, greutățile campaniei erau tot mai mari, și ele ne apropiau sufletește, pentru că „să împărțim necazul și bucuria deopotrivă”

Fiecare revedere după luptă, ne lega tot mai strâns, și dragostea fraterească se închea clipă cu clipă.

După atacul de la Amza-

cea, ne găseam la „Ferma Butărescu”. Ne plouăse noaptea în șanțuri și ziua toată că eram plini de noroi și uzi și sub limbă. Pălcuri, ofițeri și soldați, ne învăTEAM sgribuții pe lângă foc, căci ne clănțneau dinții de frig. Ni se făcu(m) un mizerabil de cort, care totuși ni se părea un palat.

Sufla un vânt de toamnă de tipa coteiului și ploaia suna pe cort ca pe rogojină.

Amicul meu, Sub-lt. Costescu Ioan, îmi vorbea despre vremurile de liniște, de frumusețile Câmpulungului, — cuibul domnilor întemeietori, — de idealurile făurite în viața-i de student.....

Crâmpeie de amintiri, care-l făceau să cadă pe gânduri.

Fiecare căutam să ne reamintim clipe cât mai dulci, ca să îndulcim amarul prezentului.

Târziu de tot, am adormit. Pe front, se auzea din când în când câte un tun, care licărea în întuneric, iar zgomotul străbătea până departe peste dealurile Dobrogei.

În prima luptă după aceasta. — la Muratan, — el a fost rănit la picior, așa că ne părăsi câțva timp.

Ce triste erau serile fără el! Golul în regiment era tot mai mare, fiindcă mulți camarazi plecaseră, unii pe veci alții în spitale. Luptele se țineau șir, vești de pe celelalte fronturi, tot mai rele.

Îl așteptam zi cu zi, venirea lui îmi procură o mare bucurie. Eram la Satul Nou, lângă Măcin. Se schimbaseră Văzuse familia, văzuse țara

și adusese un suflu de viață nouă. Mergea încă șchiopătând: nerăbdător de a ne vedea, venise nevindecăt deplin.

Vremea se răcise simțitor; cu înaintarea toamnei, ploile veneau tot mai dese și echipamentul pierdut în lupte ne făcea să ne înghețe adesea toate mădularele.

Divizia noastră trecu apoi la Brăila, de unde în trei zile am fost la Pitești, și apoi pornirăm spre Giurgiu.

Venise în Muntenia, să ne apărăm mai de aproape: —sărăcia și nevoile și neamul.

Eram destinați să cădem în coastele dușmanilor.

Trecuse, de la venirea lui, aproape o lună, în care văzurăm: Videle, Clejani, Bulbucata, Bălării, Epurești, Neajlovul și Argeșul.

Când, în dimineața zilei de 23 Noembrie 1916, am părăsit Bucureștii, la fiecare din noi simțeam că ni se rupe ceva din suflet, dar cel lovit mai tare era el,

Sub-lt. Costescu studentul de ieri. Mergea gânditor, depănându-și în minte amintirile celei mai frumoase vieți.

La 27 Noembrie, se împlineau trei zile de când ne aflam în satul Pantof-Patru-Frați.

Cum trecusem Ialomița, mă simți mai neîmpăcat.

Simțeam că, odată cu ocuparea acestui județ, dușmanul va pune piciorul și pe toate locurile copilăriei mele.

Încă din ajunul zilei, inamicul se anunțase prin Krupp 120 și 210, dinspre Drida. Înșirați pe lângă mal, acconțenii, zi și noapte, infanteriștii noștri, urzi până la

Articolul „Amintiri din război”, apărut în publicația „Țăranul” din 7 - 26 iunie 1921

boi, *După zece ani*, note de campanie, cu o Prefață de Jean G. Vasiliu, Tipografia SOCEC, Călărași, 1928.

La acestea se adaugă cele aflate în manuscrise inedite, care-și așteaptă publicarea.

Între cei care au rememorat evenimente premergătoare Marii Uniri a fost și R. Silvestru-Reviga, în articolul *Amintiri din război*, din publicația *Țăranul*, 7-26 iunie 1921, pp. 2-3: „Avea o fire liniștită, o figură senină și era tânăr ca un copil. Vorbea puțin și zâmbea rar.

Prietenia s-a născut între noi chiar de la începutul războiului, de când am cantonat în satul Enge Mahale - Dobrogea, pe o ploaie rece cu vânt, ce ne pătrundea și-n oase și unde am dormit în aceeași cameră.

Din zi în zi, greutățile campaniei erau tot mai mari și ele ne apropiau sufletește, pentru că să împărțim necazul și bucuria deopotrivă.

Fiecare revedere după luptă ne lega tot mai strâns și dragostea fraterească se închea clipă de clipă.

După atacul de la Amzacea, ne găseam la *Ferma Butărescu*. Ne plouăse noaptea în șanțuri și ziua toată, eram plini de noroi și uzi și sub limbă. Pălcuri, ofițeri și soldați, ne învăTEAM zgribuliți pe lângă foc, căci ne clănțneau dinții de frig. Ni se făcu(se) un mizerabil cort care totuși ni se părea un palat.

Sufla un vânt de toamnă de tipa coteiului și ploaia suna pe cort ca pe rogojină.

Amicul meu, sublocotenent Costescu Ioan, îmi vorbea despre vremurile de liniște, de frumusețile Câmpulungului, cuibul domnilor întemeietori, de idealurile făurite în viața-i de student...

Crâmpeie de amintiri care-l făceau să cadă pe gânduri. Fiecare căutam să ne retrăim clipe cât mai dulci, ca să îndulcim amarul prezentului.

Târziu de tot am adormit. Pe front se auzea din când în când câte un tun care licărea în întuneric iar zgomotul străbătea până departe peste dealurile Dobrogei.

În prima luptă după aceasta, la Muratan, el a fost rănit la picior, așa că ne părăsi câțva timp.

Ce triste erau serile fără el. Golul în regiment era tot mai mare, fiindcă mulți camarazi plecaseră, unii pe veci, alții-n spitale. Luptele se țineau șir, vești de pe celelalte fronturi, tot mai rele.

Îl așteptam zi cu zi. Venirea lui îmi procură o mare bucurie. Eram la Satul Nou, lângă Măcin. Se schimbaseră. Văzuse țara și adusese un suflu de viață nouă. Mergea încă șchiopătând. Nerăbdător de a ne vedea, venise nevindecăt de deplin.

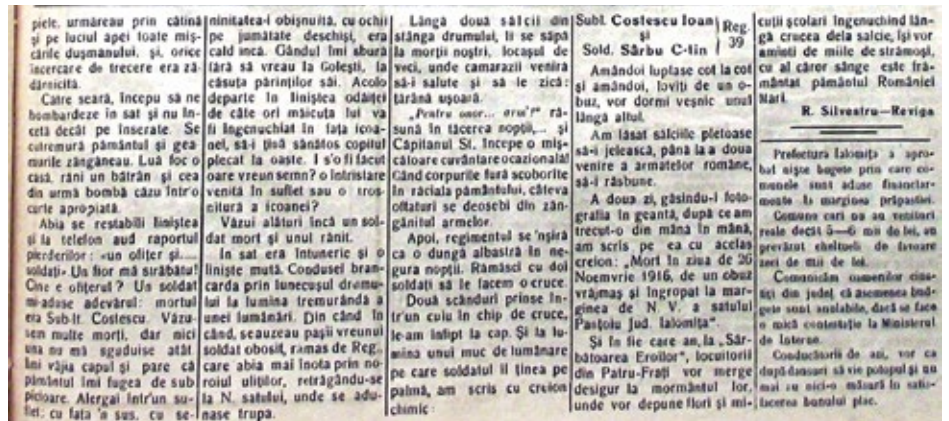
Vremea se răcise simțitor. Cu înaintarea toamnei, ploile veneau tot mai dese și echipamentul pierdut în lupte ne făcea să ne înghețe adesea toate mădularele.

Divizia noastră trecu apoi la Brăila, de unde în trei zile, am fost la Pitești și apoi pornirăm spre Giurgiu.

Venise în Muntenia să ne apărăm mai de aproape: *sărăcia, nevoile și neamul*. Eram destinați să cădem în coastele dușmanilor.

Trecuse de la venirea lui aproape o lună, în care văzurăm: Videle, Clejani, Bulbucata, Bălării, Epurești, Neajlovul și Argeșul.

Când, în dimineața zilei de 23 noiembrie 1916, am părăsit Bucureștii, la fiecare din noi simțeam că ni se rupe ceva din suflet, dar cel lovit mai tare era el, sublocotenent Costescu, studentul de ieri. Mergea

gânditor, depănându-și în minte amintirile celei mai frumoase vieți.

La 27 noiembrie se împlineau trei zile de când ne aflam în satul Panțoi – Patru Frați. Cum trecusem Ialomița, mă simții mai împăcat. Simțeam că odată cu ocuparea acestui județ, dușmanul va pune piciorul și pe toate locurile copilăriei mele.

Încă din ajunul zilei, inamicul se anunțase prin Krupp 120 și 210, dinspre Dridu.

Înșirați pe lângă mal, necontenit, zi și noaptea, infanteriștii noștri, uzi până la piele, urmăreau prin câtină și pe luciul apei toate mișcările dușmanului și orice încercare de trecere era zădărnicită.

mișcările dușmanului și orice încercare de trecere era zădărnicită.

Către seară, începu să ne bombardeze în sat și nu încetă decât pe înserate. Se cutremură pământul și geamurile zăngăneau. Luă foc o casă, răni un bătrân și cea din urmă bombă căzu într-o curte apropiată.

Abia se restabili liniștea și la telefon aud raportul pierderilor: „un ofițer și ...soldați”. Un fior mă străbătu. Cine este ofițerul? Un soldat mi-aduse adevărul: mortul era sublocotenent Costescu.

Văzusem multe morți, dar nici una nu mă zguduise atât. Îmi vâjia capul și pare că pământul îmi fugea de sub picioare. Alergai într-un suflet: cu fața-n sus, cu seninătatea-i obișnuită, cu ochii pe jumătate deschiși era cald încă. Gândul îmi zbură, fără să vreau, la Golești, la căsuța părinților săi. Acolo, departe, în liniștea odăitei, de câte ori măicuța lui va fi îngenunchiat în fața icoanei, să-i țină sănătos copilul plecat la oaste? I s-o fi făcut oare vreun semn? O întristare venită în suflet sau trosnitură a icoanei?

Văzui alături încă un soldat mort și unul rănit.

Placa comemorativă de pe Monumentul eroilor

În sat era întuneric și o liniște mută. Condusei brancarda prin lunecul drumului la lumina tremurândă a unei lumânări. Din când în când, se auzeau pașii vreunui soldat obosit, rămas de regiment, care abia mai înota prin noroiul ulițelor, retrăgându-se la nordul satului, unde se adunase trupa.

Lângă două sălcii din stânga drumului, li se sapă la morții noștri, locașul de veci, unde camarazii veniră să-i salute și să le zică *țărăână ușoară*.

„*Pentru onor ...arm!*” răsună în tăcerea nopții și căpitanul St. începe o cuvântare ocazională. Când corpurile fură scoborate în răceala pământului, câteva oftaturi se deosebi(ră) de zăngănitul armelor.

Apoi regimentul se-nșiră ca o dungă albastră în negura nopții. Rămăseși cu doi soldați să le facem o cruce.

Două scânduri prinse într-un cui, în chip de cruce, le-am înfipt la cap. Și, la lumina unui muc de lumânare, pe care soldatul îl ținea pe palmă, am scris cu creion chimic:

Subl. Costescu Ioan

și

Sold. Sârbu C-tin.

Amândoi luptase(ră) cot la cot și amândoi, loviți de un obuz, vor dormi veșnic, unul lângă altul.

Am lăsat sălcii pletoase să-i jelească până la a doua venire a armatelor române să-i răzbune.

A doua zi, găsindu-i fotografia în geantă, după ce am trecut-o din mână în mână, am scris pe ea, cu același creion:

„Mort în ziua de 26 noiembrie 1916, de un obuz vrăjmaș și îngropat la marginea de nord-vest a satului Panțoiu, Județul Ialomița”.

Și, în fiecare an, la *Sărbătoarea Eroilor*, locuitorii din Patru Frați vor merge desigur la mormântul lor, unde vor depune flori și micuții școlari, îngenunchind lângă crucea de la salcie, își vor aminti de miile de strămoși cu al căror sânge este frământat pământul României Mari”. Dorința autorului, exprimată la sfârșitul relatării sale s-a împlinit întocmai. Astăzi, oricine trece prin Patru Frați întâlnește pe *Monumentul eroilor* din Patru Frați următoarea inscripție:

Vitejilor/ Costescu Ion Sub.loc./ Serbu Constantin Soldat/ Nedea Radu Soldat/ Din Reg. 39 Infanterie/ Căzuți morți în ziua/ de 26 No(i)embrie 1916/ în luptă cu armatele/ germane pentru apărarea/ Strămoșescului pament al patriei/ Cinste și Veșnică recunoștință/ Sătenii din Moldoveni și/ Patru Frați/ Septembr(i)e 1917.

Opinăm că primii doi din această inscripție sunt identici cu cei din povestire iar cel de-al treilea, *Nedea Radu Soldat*, este de fapt *nu un soldat decedat ci acel soldat rănit* din povestirea de mai sus.

Acești eroi sunt pomeniți fără încetare, de la Marea Unire până astăzi, la 1 Decembrie și mai ales în Ziua Eroilor – Înălțarea Domnului. Articolul citat în întregime lămurește însă că acolo sunt comemorați eroi care nu erau din Panțoi – Patru Frați dar au luptat acolo.

THE CULT OF THE HEROES AT PATRU FRAȚI – IALOMIȚA

A 1921 story about fallen heroes for the defense of the village Panțoi – Patru Frați from Ialomița reported that the soldiers are still written today on the monument in the center of the locality: the second lieutenant Costescu Ioan, the soldier Sârbu Constantin and soldier Nedea Radu, the first two deceased and the last one hurt.

Keywords: article, hero, World War I, Patru Frați – Ialomița, R. Silvestru-Reviga

NOTE

1 Catedrala „Sfinții Împărați” Urziceni.